

THI CA VIỆT NAM CHỌN LỌC

thơ

Hoàng Cầm

NHÀ XUẤT BẢN ĐỒNG NAI
<http://tieulun.hopto.org>

THI CA VIỆT NAM CHON LOC

KIỀU VĂN

Biên soạn - Giới thiệu

Thơ ***Hoàng Cầm***

NHÀ XUẤT BẢN ĐỒNG NAI
2002

Lời nói đầu

Hoàng Cầm thuộc lớp người sinh ra để làm thơ, bởi vì trọn cả cuộc đời ông chung thủy với thơ và... không chịu làm việc gì khác cả ! Ông cũng chẳng khác gì chàng nghệ sĩ dế mèn “suốt trong đêm thâu, hát xẩm không tiền, nên nghèo xác xơ”...

Có thể coi sự “hiến thân tới cùng” cho THƠ của Hoàng Cầm là một “thiên mệnh” theo cách nói của người xưa, và như một trách vụ xã hội của công dân, theo cách nói ngày nay.

Qua những dòng tâm sự của nhà thơ, chúng ta được biết ông không mấy chú tâm đến những chuyện “thế sự thăng trầm” cho lắm, mà chỉ cốt giữ một tấm lòng son sắt và một cái tình mê đắm với Đời và với THƠ mà thôi.

Sự nghiệp thơ của Hoàng Cầm trải dài suốt 6 thập kỉ, từ thập kỉ 40 đến thập kỉ 90. Và thiết nghĩ giờ đây chúng ta đã có thể có những tổng kết nhất định về sự nghiệp đó.

Thật đáng mừng : Hoàng Cầm cuối cùng đã không phải như ai, than câu “phương ý cánh hà thành ?” (ý thơ mà thơ rốt cuộc có ra gì ?). Lần thứ

hai biên soạn Thơ Hoàng Cầm, chúng tôi lấy làm cảm kích nhận rõ : giá tài Thơ Hoàng Cầm quả chứa đựng nhiều giá trị không thể phủ nhận.

Mảng đề tài đặc sắc mà Hoàng Cầm đã trút vào đó rất nhiều tâm huyết và nước mắt, chính là mảng thơ viết về một vùng quê “gốc gác” của Việt Nam - vùng quê Kinh Bắc - nơi chôn rau cắt rốn của nhà thơ. Phải là một người mang tình yêu cực kì sâu đậm đối với quê hương như Hoàng Cầm mới có thể phát huy cao độ sức mạnh của tưởng tượng, của trí tuệ, của tình cảm, để với ngòi bút tài hoa, tái tạo lại cả một cuộc đời xưa cũ mà nói theo Tagor, “đến ngày nay, dấu vết đã chìm trong lá rụng”.

Những nhà thơ như Nguyễn Khuyến, Nguyễn Bính, Anh Thơ, Bằng Bá Lân, Đoàn Văn Cừ và Hoàng Cầm đã có công đáng kể khắc họa những sinh hoạt của nông thôn Việt Nam ở mỗi thời kì lịch sử. Chắc chắn với thời gian, những bức khắc họa về thiên nhiên, về phong tục, và về bản sắc con người Việt Nam ấy sẽ ngày càng trở nên giá trị.

Cái nông thôn vùng Kinh Bắc trong thơ Hoàng Cầm tuy mang đặc trưng chung của nông thôn Việt Nam thời thực dân phong kiến, nhưng chúng ta thấy nổi lên trong đó một nhân dân có lí tưởng sống, có đạo lí, có tâm hồn, có sự am tường và điệu nghệ về nghệ thuật. Tóm lại đó là một nhân

dân mang trong mình cả một nền văn hóa cổ truyền vĩ đại. Trước bọn thống trị bạo ngược và ngu xuẩn (như lão Tiên chi chẳng hạn), cái nhân dân có văn hóa ấy đã tỏ ra bất khuất và kiêu hãnh làm sao ! Chính vì họ mà cuộc đời này tồn tại :

*Héch kinh nhìn bức tranh "Hùng dữ"
Lão móm mõi, lấy gân tay
Nhúng mực đen quét đầy
Hai ống chân nồn nà trong bức họa.*

*Trai gái trong xã
Rút ống chân khỏi vại mực đen ngòm
Chạy ra bến sông khóa ánh trăng mát rượi
Tiếng hát cất lên nhuộm mùi hoa bưởi...*

Nhân dân trong thơ Hoàng Cầm tuy chịu nhiều đau thương, oan khốc, nhưng họ vẫn đẹp đẽ và cao thượng lạ thường. Tất cả yêu thương có thể có được ở trên đời này trao hết cả cho nhân dân ấy, thiết nghĩ vẫn là chưa đủ !

Thơ Hoàng Cầm dành cho những người phụ nữ Việt Nam một sự ân ưu đặc biệt. Có thể nói gót sen của những người phụ nữ ấy đã đạo khắp những trang thơ của ông, xưa đã thế mà nay vẫn thế ! Từ những bà hoàng hậu, ái phi, công chúa, những tiên nữ trên trời cho tới những người con gái bình dân...

Và có lẽ hình tượng nổi bật nhất trong số họ là hình tượng của CHỊ trong bài thơ Lá Diêu Bông. Đó chính là một phụ nữ Việt Nam điển hình. Trước hết, CHỊ rất đẹp :

Váy Đình Bảng buông chùng cửa võng.

Một cái đẹp lồng lộng, loá loá như muốn che lấp cả những mái đình, nóc miếu ! Vẻ đẹp ấy có ma lực làm mê mẩn một cậu trai quê, khiến cậu cứ yêu mãi, yêu mãi, quên hẳn rằng cuộc đời CHỊ đã mấy độ sang trang...

Không những đẹp, mà lời nói của CHỊ dường như có mãnh lực gây nên bão táp :

Chị bảo

- Đứa nào tìm được lá Diêu Bông

Từ nay ta gọi là chồng.

Thật là câu nói có thể giết chết một đời trai !

CHỊ tuyệt diệu là thế, nhưng cuộc đời của CHỊ thì... tối như đêm ba mươi. Số phận CHỊ là điển hình của số phận những người con gái Việt Nam ở một thời xưa đen tối.

Hoàng Cầm tỏ ra là một nhà thơ “khuyên nữ”, thích tôn thờ chế độ “mẫu hệ”. Chính vì vậy, ông đã dành những tình cảm cao đẹp nhất, sự thương yêu sâu sắc nhất cho những người mẹ, người yêu, người con gái Việt Nam.

Mảng thơ thứ hai phản ánh cái “nhân bản” của Hoàng Cầm, đó là mảng Thơ Tình.

Chính cái “dục vọng yêu đương” mà Thượng đế đã hơi “phóng tay ban phát” cho Hoàng Cầm, là linh hồn của cái tình mê đắm nơi nhà thơ. Câu danh ngôn phương Tây : “Một ông già si tình là một sự bóp méo lớn của thiên nhiên” có lẽ “trật” khi áp dụng vào Hoàng Cầm. Chính ông đã tự nhận mình thuộc “nòi tình” và tự thú :

Tám mươi khát cả lưỡi dao

Sắc như nước loáng

Uống vào như chơi

Chín mươi... dẫu đến mười mươi

Khát thương em quá...

Khóc thôi một mình.

Không phải là sự lạ hay sao khi ở tuổi “ngoại thất thập” mà thơ tình của Hoàng Cầm vẫn còn nguyên vẹn chất men nồng của lứa tuổi “đang xoan”:

Thường đêm đầy đọa tấm thân

Đề trong đói khát được gần em hơn

Dưới hiên mê chấp ngủ chờn...

(Ngủ vỉa hè)

Phải chăng Hoàng Cầm chính là mẫu người “luôn là người già nhất và trẻ nhất trong làng” như thi hào Tagor của Ấn Độ đã từng nói ?

Một minh chứng hùng hồn cho “sức mạnh yêu

ương” của Hoàng Cầm là ông không phải người chỉ biết ngồi mơ mộng về tình yêu. Trái lại, ông đã dám hành động, biến tình yêu thành hiện thực. Những trang thơ tình của ông bao giờ cũng đậm đà chất sống của cuộc đời thực. Chỉ thứ thơ tình nào “được đảm bảo” bằng tình yêu thực mới có thể hi vọng thoát khỏi bị... chết yêu. Những “đảm bảo” như vậy, đối với Hoàng Cầm khá đầy đủ và chắc chắn.

Thơ tình Hoàng Cầm phản ánh tình yêu si mê, đắm đuối, nhưng người đọc dễ dàng nhận ra tính chất đạo lý cổ truyền của người phương Đông thấm đượm trong từng câu thơ. Ở đó, chữ THƯƠNG không bao giờ tách rời chữ YÊU, chữ CHUNG không bao giờ tách rời chữ THUYẾT, chữ TỬ không bao giờ tách rời chữ SINH.

Những người yêu trong thơ Hoàng Cầm luôn biết trân trọng những tình cảm tốt đẹp đã có với nhau :

*Họ xa nhau từ lâu
Còn lại tiếng mưa ngâu
Gỗ nhịp giọt gianh thêm đêm vắng
Và một dòng thơ trang trải nợ ban đầu.*

Họ biết tha thứ cho nhau để “chấp lại đêm xuân thứ nhất”. Họ dành cho nhau bao nhiêu là ân ưu,

nâng giắc nhau sau bao nhiêu đau khổ, mắt mát,
đắng cay, nhất là khi tuổi đã xế chiều:

... Là em từ góc bể
Bỗng gặp anh chân trời
Lòng chân ấm trăng soi
Đắp bằng kín nỗi đau vô tận
Vẳng vạc li thương hai kiếp người.

(Gặp)

Đôi khi là một nỗi thương thâm xót vầy :

Giờ này em hay rồi
Kiếp này bao giờ xong ?

hoặc một cuộc đèn bù tình ái :

Vâng, em xin nhận lỗi
Đã phũ phàng anh
Em gắng xin đêm nay ngó lại
Trăng bây giờ còn đứng của anh chẳng ?

hoặc một lời ru tha thiết :

Ru em cời mảnh trăng gầy
Đắp vai ai giữa đêm lay sa chân
Ru em mượn lá thiên thần
Khó phai vết xước tím bầm cành tơ...

(Lời ru của anh)

*
* *

Về nghệ thuật, thơ Hoàng Cầm lấy bản sắc nghệ thuật dân tộc làm nền tảng, nhưng nó đã được “môđéc hóa” khá nhiều. Ngôn ngữ bình dân được nhào nặn trong chiếc khuôn cú pháp mới mẻ, độc đáo. Cái ngọt ngào xen kẽ với cái trúc trắc bất thường, cái bình dị xen kẽ với cái kì bí. Đó là chân dung thơ Hoàng Cầm. Có thể nói ông là một nhân vật tiên khu đi tìm một thi pháp mới ở giai đoạn mới. Giá trị của sự tìm kiếm đó còn cần phải được thời gian kiểm nghiệm, xác nhận. Có những câu thơ giống lời nói sáng của một người đang ngủ mê như:

*Tràng mây xéch vòng cung
bắn nát chiều mai ráng đỏ
Châu chấu ma vờn cô yếm xây*

Hoặc :

*Áo chèn vai trần, tình ca lông nhím
Lùa tháng năm hăm hoan lạc toàn nuy (?)*

Song có rất nhiều câu thơ đạt được cả cái hay và cái mới :

- *Giếng ngọc ềnh ương quất đêm tiền sử*
- *Ta con chào mào khát nước*
Về vườn xưa hạt nhãn đã đâm mầm
Cây ôi giờ xương
Chống đỡ mùa đông sắp về đánh úp.

Hoặc ,

*Luôn tay ôm say
Giấc bay lay đỉnh núi
Tuột hàng khuy, lời yếm, tóc buông mảnh
Đùi chày búp dài thon nhún vội
Bàng hoàng tia chớp liệng nghiêng xanh.*

(Thi đánh đu)

*

* *

Hoàng Cầm trọn đời mang trong dòng máu một niềm mê đắm với đời và với Thơ. điều ông được thừa hưởng từ người mẹ - một “liền chị” Quan Họ điển hình cả về thanh, sắc lẫn tâm hồn. Niềm mê đắm ấy lại được nuôi dưỡng bởi truyền thống văn hóa của vùng quê Kinh Bắc, cái nôi của một nền dân ca Việt Nam đặc sắc. Vì bắt rễ sâu từ nền văn hóa dân tộc từng đơm hoa kết quả và tươi tốt ngàn đời, nên Hoàng Cầm và thơ của ông đã có đủ sức mạnh để tồn tại, để sáng tạo, để xanh tươi...

TP.Hồ Chí Minh tháng 10-1997

KIỀU VĂN

I.
VỌNG VỀ
VÙNG QUÊ KINH BẮC

Gió lông ngỗng

Lông ngỗng trải bờ lau
Sông Cầu xuôi bến Hát
Rập rình Mộ Dạ chiếu tân hôn

Chuỗi ngọc trai ai gửi lễ mừng
Vó ốc đồ bờ ao sờ sẫm tối

Bè lông ngỗng ngược sông Hồng mưa lũ
Cô Loa củ rúc chòi canh
Giếng ngọc ễnh ương quất đêm tiền sử
i...i...m....m

ứ... !

i...i...i...m...m

ứ... !

Mất rồi
Mười bảy mười ba

An Dương Vương ôi
Bọt bẻ bờ hòn

Về với ta

Ta con bê vàng lạc đảng chiều xanh
đi mãi tìm tìm chẳng chín
Ta lên đồi thông nằm miếu Hai Cô gặm cỏ mưa
phùn
Dòng đá gọi về đồng sương đôi ba người lặn đàn
Đêm nay mẹ chẳng về chuồng

Ta con chào mào khát nước
Về vườn xưa hạt nhân đã đâm mầm
Cây ôi giờ xương
chống đỡ mùa đông sập về
đánh úp

Ô này tám đở ra hoa
Ta con chim cu
Về gù rặng tre
đưa nắng ấu thơ
về sân đất trắng
đưa mây lành những phương trời lạ
về tụ nóc cây rơm

Ta ru em
Lớn lên em đừng tìm mẹ phía con mưa
Ta con phù du ao trời chật chội
đứng cánh bèo đo gió lặng tìm sao

Theo dòng mẫu hệ

I

Tôi theo dòng mẫu hệ
Ngây xanh miền thuở bé
Nét nhàn hồng hoàng hôn

Mãi theo dòng mẫu hệ
Thất yếm đào tuổi son
Buộc bướm vào hoa lệ

Mất Ý Lan quên buồn
Rối chân mây triều Lí
Vua thuận dòng mẫu hệ
Lắng chuông chùa nhuộm son

Dòng sử thi mẫu hệ
Nước mắt hoen bờ hôn
Đặng Tuyên Phi luyến nhẹ
Quan họ về cuối thôn

Thương vương triều mẫu hệ
Ngọc Hân cười chon von
Ánh gương thân Nguyễn Huệ
Chớp nguồn thơ trắng tròn

2

Ai bảy mười tuổi giòn
Nằm mơ đưa võng mẹ
Ru say dòng mẫu hệ
Vòng tay quê bể bổng

Chịu nổi đời dang dở
Vẫn y nguyên nhụy nồng
Dạ lan hương vườn cũ
Lan sang giờ rạng đông
Nên càng thơm cỏ mịn
Ngát xuân em chưa chồng.

Tuổi đi cùng bê nghé
Gái xuân tròn khấn vương
Men theo dòng mẫu hệ
Gửi cô hàng xóm thương

Tôi theo dòng mẫu hệ
Cứ mê man lạc đường

Hội vật

...

Loa càng đóng đã
Võ nghệ mười phương
 hội hộp bắc đồng cân

Đây Tông Dong Võ Giàng vào trước nhất
Nhiều xanh vắt hông
Cử vạc ba trăm cân
 nước đầy
 không sóng sánh

Rồi Bá Ngạc Tiên Du
Tư Đàng Yên Dũng
Bóp tay võ toác đôt tre ngà
Nghiêng mình thi lễ
Mắt trằm tư ngó vọi khảo đài
Mây dải hồng y phơ phát phấn vua bay
Kìa Bấy Kinh khét tiếng yên phong
gạt đóng tre ngà
cầm tám mía nhai giòn
 thổi bã ngát trời bụi trắng

Đền Ba Ngự Siêu Loại
Trề môi khinh vạc lớn
Đứng tấn đại bàng
Lay voi đá cửa đình
Nhắc bông
 điều năm vòng bài rộng

Phong ba động biển reo hò

Gái nhà quan bố nuông cho giữ dịp
Bông đề rơi dùi trống
Nín hơi nghe giã giặt
 bão liên hồi
 trong búp lá măng tơ
Hồi công buông trấn lệnh
Tùng đôi vào
 sư tử vờn quanh
lên điệu “Bạch hầu đoạt trái”
Sang điệu “hồng hạc tề phi”

Gái Tam Sơn chờ dẫn môi trâu
Ngực yếm phấp phồng buổi ngọt
Nhiều nho sĩ bút gài tai nghên ngó
Lòng run nghiêng thời vận Trình Chu

24 THƠ HOÀNG CẨM

Thùng thùng trống chèo nhịp tơi bời

Nhiều đỏ bên trái lên

Nhiều xanh bên phải xuống

Nhòe bụi cuốn

Cột đồng dựng

Núi đá mọc

Ngón chân cày đất ba gang

Vạt cỏ đuôi gà bật rễ

Đất vỡ dài nhô lên lồm xuống

Chòng chành vạn chiếc mắt thuyền

Cờ xoay hướng chỉ lên tây bắc

Váy tê tê giạt gió

xô về xem cuộc giao phong

Đã vào trận leo tay tư

Chùm trống rưng rã rời từng quả mồm

Ôi thôi

Bá Ngạc cắn môi vút gót

Bây Kinh nhắm mắt xuống bò

Ba Ngự bạnh quai hàm chơi miếng hiểm

Tổng Đông nghiêng răng ken két giật

ngang mạng mỡ

Tử sinh là lúc này đây

Phẩm tước tay vua khua lũng lảng

Công chiêng thoi thóp
Dụng giảng⁽¹⁾ chưa dứt miếng kì phùng
Đốt hồng lập hai hàng cột cháy
Ánh lửa loáng lung gò cật thắt
Mồ hôi người - máu nền - rụng song song...

(1) trắng lên cao

Thi đánh đu

Luôn tay ôm say

giấc bay lay đỉnh núi

Tuột hàng khuy lơ yếm, tóc buông mảnh

Đùi chày búp dài thon nhún vội

Bàng hoàng tia chớp liệng nghiêng xanh.

Hội chen Nga Hoàng

*Chen Nga Hoàng vào ngày nguyệt tân
Đúng nửa đêm đèn tắt
trong ba hồi trống dầm dề
Nhân nha thôi ! Ôi tiếng cuối vang âm
Tay không rời tay người đang nói thầm
Bồn mắt thấp đèn từ đêm trước
tìm nhau mà nín câm
Chợt bùng nghìn cây nến đỏ
Sùng sờ nghìn tội một bàn tay
tê đại khắp người*

*Thì trôi cả đời
Xin trôi cả đời
Cột lim gãy rồi
Giường nhung sóng đôi.*

Tiếng hát quan họ

I. TÔI NGƯỜI LÀNG QUAN HỌ

*Tôi người làng quan họ
Quê mẹ bên này sông
Cách quê cha một dòng
nước trắng*

*Cô gái làng Xim mười bảy tuổi
Hát hay nổi tiếng khắp vùng
Khi cất lời ca
Những lúa hợp tình chuốt rom bện ô
Những vợ trái duyên chồng
khăng khăng giả của*

*Lại có anh học trò
Bồi hồi bồi hồi
Xăm xăm một bước vượt sông*

*Trầu cau chẳng kịp cốm hồng
Xác pháo đã vui ngô mưa lầy lội*

Bà mỗi nhai trầu bồm bồm
 Chưa vội chùm cau thường tằm trầu cánh phượng
 Đã nghe tin cô ả chê chồng
 Ứ hự... từ đâu ?
 Chồng nói chồng yêu, chẳng hội chẳng hè
 Vợ cúi mặt vò nhàu ngực yếm
 Dưa cột nhà nhịn thở lắng nghe.

Gió đưa tiếng chị tiếng em
 Đến phá cửa buồng cài then khóa giọng.

Đã lạy đã van đã giàn nước mắt
 Tiếng hát vẫn không ra thoát cửa buồng tầm
 Ngánh mặt không ăn nằm
 Vợ chờ tua rua chỉ lối
 Bỏ đi theo người trai
 Chở thuyền hát lặn những đêm giăng.

Mười năm sau ngày cưới
 Chồng nhớ hội yếm đào
 Mê tìm theo đám hội
 Van mình ơi, thương tôi mình về
 Tay vân vê sợi tóc bạc đầu tiên
 Lăn dưới vành khăn tròn trặn

30 THƠ HOÀNG CẨM

Hai người chợt tiếc mùa xuân
Vội chấp lại đêm xuân thứ nhất

Nhờ đó tôi ra đời
Mẹ quán quanh tâ mỏng
Giọng hát bắt đầu rơi rụng
Theo từng giọt sữa vắt nuôi con.

Tôi lớn lên
Mang giọng mẹ tròn
Trong đôi mắt sáng...

II. QUAN HỌ MỞ ĐẦU

Mẹ kể chuyện ngày xưa xa lắm
Tháng tám ao hồ mát lạnh
Làng quê còn níu lại hương sen
Hai mươi gái trai
Thả một con thuyền
Song song mười đôi
Mắt nhìn trong mắt
Nón nghiêng tắm tấp
Ngày mai ai chắc được gần ai ?

Gió nằm im chân trời
 Đứng về đây gợn nước
 Sợ tan những bóng người
 Sợ rung rinh tiếng hát
 Sợ lỡ nhịp sai cung
 Đang dở những tâm lòng

Bấy nhiêu con mắt
 Cùng hát một câu
 Nghe giọng biết người chung thủy.

III. SUỐT THÁNG GIÊNG

Suốt tháng giêng mưa xuân trắng ngõ
 Những người gái thôn Dương Ổ
 Đập sợi thâu đêm
 Khi nắng lên se chỉ trắng ngoài thềm
 Khi giăng lên đưa con thoi dệt vải
 Tiếng hát chập chùng, mái gianh phủ khói
 Chị em hẹn nhau ngày hội sang năm
 Sẽ hát thi ba mươi sáu giọng bông trầm

Tin, những anh chàng hát thua
 Mà sắc mặt còn đỏ
 Mà đôi mắt còn trong
 Mà tay còn dứt mạnh sợi cò
 Chúng ta sẽ ước làm chồng.

Ngày hội năm sau
Anh sẽ bắc giàn hoa lí
Mời em về ngồi nghỉ
khi nào em hát thua anh.

IV. KHI MÙA XUÂN TRỞ VỀ

Khi mùa xuân trở về
Tiếng hát bốc lên đầu ngọn cỏ
Có những bài ca dao
Bao nhiêu năm lắng cảm nằm ngủ
Trong lòng mẹ nghèo
Gặp đêm nay con gái chớm yêu
Bài ca thức giấc
Nhập vào miệng con
Một nụ hồng non
xòe nở
Tuổi già chưa phai mặt trăng tròn
Đã soi đêm cũ rằm xưa
Tuổi già mượn tấm lòng con
Hát lại tình yêu xa lắm
“Yêu nhau cởi áo cho nhau
Về nhà dối mẹ qua cầu gió bay”
Mẹ xưa dối bà, con nay dối mẹ
Tình không dối được nhịp cầu.

V. HOA GẠO ĐÀU ĐÌNH

*Hoa gạo đầu đình vậy mãi người xa quê
Vì đâu anh đi không về
Chiều vua lấy nhà
Quan làng lấy ruộng
Ao anh viên năm tà
Rách từ vai rách xuống*

*Khăn gói lúc chia li
Mang nặng trăm sông nghìn núi
Buộc chặt tình người quê hương thui thui
Một nắm cơm tròn
Đường xa ăn chẳng biết ngon*

*Tiếng anh hát theo em vào bếp
Lửa bùng lên thoáng mặt anh cười
Trong tiếng rơm khô nghe vắng một lời
Nghèo đói phải xa quê
Nuôi tóc đợi anh về
Tiếng hát theo em đi vớt bèo
Em vớt được mấy chùm sao sáng
Vớt đôi con mắt nhìn theo*

Tiếng hát theo em đêm về xay lúa
Cối xoay tròn biết thuở nào xong
Tai cối đuổi nhau mãi mãi
Biết bao giờ nên vợ nên chồng ?

VI. CHÚT NGHĨA CŨ CÀNG

Nhớ lại chuyện xưa
Có đôi trai gái
Luyện giọng từ năm cùng chín tuổi
Thấp cao cùng xé cung hồ
Gấn nhe keo
Dài như sợi
tơ tằm
Ai chẽ được làm đôi ?

Bỗng đến tuổi hai mươi
Chị Tư lấy chồng xa phương trời
Nhớ giọng,
người gầy như nhánh mai

Từ đó anh Năm không hát nữa
Riêng mắt anh mang tình một thuở
Long lanh tiếng nguyệt đêm trường

Rồi chị Tư tay bông tay bế
Mỗi năm một lần về quê hương
Đến thăm anh Năm so giọng cũ
Hát hết tuần trăng không hết thương

VII. CÔ GÁI HÁI CHÈ

Dù cô gái hái chè
Khuất dần trong lụa the
Có về cung chúa Trịnh
Tiếng hát không biết đi vông đào
Tiếng hát nghiêng chào
bà chúa !
Lấp lánh trở về
Năm trong hoa cỏ đôi quê
Đợi mùa xuân đến xôn xao
Tiếng hát bay xòe cánh én
Nhà nhà mở cửa đón chim vào

Hấp háy mắt bé loài vua chúa
Chẳng thể vời theo tiếng hát cao.

VIII. GIĂNG SAO ĐI VÒNG

Giăng sao đi vòng khi mờ khi tỏ
Bài ca ngập ngừng lúc chậm lúc mau
Con mèo thôi trèo cây cau
Lừ đừ mắt xanh, nằm im xó bếp

Giữa xà nhà đàn chuột con chút chút
Vênh tai nghe ghéch mõm gối lưng nhau

Gà sổng trong chuồng nghe tiếng hát cao
 Tường giới hừng sáng
 Vô cánh đập đồn nhớ bạn mai mơ
 Châu chuộc nín hơi, cá nép rêu mờ
 Đom đóm thiu thiu rề bề muốn ngủ

Tiếng hát song song
 Những lúa ra đồng
 Những ngô dài bắp
 Những sâm chuyên về đông
 Những chớp đồn về bắc

Ai xa quê hương đêm nay thức giấc
 Nghe lời em gái xa xa
 Doang tay bay về ấp mái nhà
 Bạc ánh trăng rằm, ngát mùi rơm mới.

X. LÃO LÀNG TIÊN CHỈ

Lão làng tiên chỉ
 Cầm cân nẩy mực trong làng
 Thóc có người nộp
 Cơm gà cá gỏi nghênh ngang
 Nhà có người xây
 Hoành phi bôi lại son vàng
 Cho câu đối mừng đám cưới

38 THƠ HOÀNG CẨM

Cho bài thơ viếng đám tang
Miếu mạo, đình chùa, nhà gianh, nhà ngói
Mũ áo xênh xang
Đến làm chủ tế
Nghỉ ngút đèn nhang

Đêm đêm lão thu hình trong cửa
Nghiêng ngó ra ngoài đồng
Nghe tiếng ca Quan Họ
Bay cao đỉnh núi, chạy dài nguồn sông
Thấy những đôi trai gái
Quần gót nhau đi vòng ngô tre
Lão vội vàng khép cửa
Nằm xuống gối đầu lên chồng sách cũ
Tay vắt trán thở dài.

“Đạo lý luân thường hồng cả
Bọn cô cày vai bừa
Hát lời tình tứ lắng lơ
Dễ thường làm loạn !”

Hếch kính nhìn bức tranh “Hứng dừa”
Lão mím môi, lấy gân tay
Nhúng mực đen quét đầy
Hai ông chân nồn nà trong bức họa

Trai gái trong xã
 Rut ông chân khỏi vại mực đen ngòm
 Chạy ra bến sông khóa ánh trăng mát rượi

Tiếng hát cất lên nhuộm mùi hoa bưởi
 Cự tiên bịt tai
 Vội mở sách thánh hiền, nén giận.

XI. TỪ ĐÓ...

Từ đó người con trai mất sáng
 Hát hay nổi tiếng trong vùng
 Cự Tiên bắt lính cho vua
 Ba năm trấn thủ lưu đồn
 Giọng hát mài mòn
 Biên thù vách đá

Người ở gái trót mê anh đánh cá
 Cự Tiên đuổi ra khỏi làng
 Bụng đói chân run bờ sông vắng
 Nửa đêm ồm một tiếng
 Nước lạnh khép mắt người

Chúng ta yêu nhau có tội tình gì
 Phái đến giữa đình trời tay ngã vạ
 Thủ lợn, mâm xôi, cự Tiên ăn lút má
 Sai người gọt mái tóc em xanh...

XII. LẤY LỄ

Ai dắt cô Ba đi lấy lễ nhà giàu
Giấu kín mảnh gương vỡ
Một chiều soi trộm nhớ hình nhau
Đứt ruột vì ai chia rẽ
Mảnh gương rạch ngang cổ
Gió vào lay tóc xòa bên đầu

Cụ Tiên đến nhìn chằm chằm gật đầu
Sai lấy mo cau
Úp xuống mặt người chết
Cho manh chiếu bó xác
Chôn ngay đầu làng
Trên mộ cắm một thanh tre
Đề bốn chữ “vô luân vô đạo”

Trai gái làng qua lại đi về
Đắp thêm đất vun trồng cây gạo
Mười năm sau hoa nở tháng giêng
Trời trong xanh tiếng hát lưu truyền
Hết mùa hoa đến mùa tơ trắng
Bay dập dìu vương tóc chị em.

XIV. CÔ GÁI GIẶT LỤA

Ngoài hồ cô gái giặt lụa
Vỗ vào lưng đêm giăng
Nước lạnh chấm hai đầu vú
Kim chích ruột gan
Giận người bỏ ngãi tham vàng.

Người ấy đêm nay
Tiếng ngáy đê lên cuống họng
Đã tàn mất giọng
Đã cạn mất lời
Đã khép con mắt
Đã xuôi cuộc đời

Còn chúng chị đây còn hát mãi, em ơi !

XV. LỖ HẸN

Lỗ hẹn, anh lên ngôi đỉnh núi
Mặt giời vành vạnh xuống sau vai
Tay vẽ vòng hồ sen dưới kia
Làm mất em thức vợi đêm khuya
Tay vẽ lên qua núi Ba Vì
Làm thân em đứng mãi trong sương
Tay vẽ chạy vòng sông Tiêu Tương

42 THƠ HOÀNG CẨM

Làm cánh tay em vươn qua tường
Lão tiên chỉ già,
già sao bằng khóm tre ?
Dây tam cổ bền,
bền sao bằng tay quán
Tiếng hát chiều nay đã lắng tai nghe
Muốn cựa mình đổ xuống
Nghiến vụn tòa lâu ngất ngưỡng
Xây nên trăm bậc gập ghềnh
Đề em có đường lên núi tìm anh.

XVI. QUAN HỌ LẠI BẮT ĐẦU

Sáng nay phùng Lim phùng Nội
Phùng Tam Sơn, phùng núi Dạm, núi Chè
Gửi những giọng vàng luyện mãi trên đồng quê
Thách với phùng Bò Sơn, phùng Duệ
Đã từng đi Đông, Đoài bốn bề
Tìm câu tìm điệu tìm giọng tìm người
“Đã trèo lên trái núi Thiên Thai
Thấy đôi con chim loan phụng ăn
ngoài bể Đông”
Tìm lông chim nhận
Non mòn bể cạn
Chưa thấy mặt nhau

Ai hôm qua khóc đồ nhíp cầu
 Đồng chua nước mặn
 Tháng ngày lận đận
 Đói nghèo chẳng được sánh đôi
 Mở hội hôm nay
 Đôi rộng cỏ thơm
 Sánh giọng so lời
 Mắt giếng sâu nhìn nhau đằng đẵng
 Tiếng hát bao ngày nín trong miệng đắng
 Đến nay có thỏa mộng ngày xưa ?

XVII. TÌM ĐẾN CHÂN TRỜI CỦA MẸ
 (Thay lời nói cuối)

Tôi người làng Quan Họ
 Ngày trở về nghe hát nổi trên đê
 Tiếng hát dường như mê
 Ném ngọc lên trời lạnh lạnh
 Sao tôi nghe còn mũi dao lấp lánh
 Đang rình cắt ruột xé gan
 Có nghệ sĩ vác đàn như bác
 Mau chân len lỏi xóm làng
 Tìm ra trăm rười điệu dân gian
 Mắt lim dim say sưa màu mỡ
 Chép hết bài ca chưa hiểu hết lòng người

44 THƠ HOÀNG CẨM

Dựng được bài ca chưa xây dựng cuộc đời
Tiếng hát Quan Họ
Và trai gái quê tôi trẻ đẹp vô cùng
Nhảy khỏi vòng nia
Nhảy sang vòng nong
Những vòng cong cong
Từ hòn đá ném ao vòng tròn rộng mãi

Tôi ước mơ rồi đây
Tiếng quê Quan Họ
Sẽ thành trái núi khổng lồ
Ném xuống biển còn sóng gió
Vòng nhỏ
Vòng to
Đến vòng nào nữa
Chân mây mở rộng từng mùa
Lòng mẹ bao la con về theo nhịp múa
Bài ca vỗ sóng nghìn xưa

Mùa hè 1956

Tắm đêm

*Em gánh gạo về dinh phú hộ
Nút vai thành sẹo lá lan đào*

*Em chờ nửa sang bờ duyên phận
Tay đóng bè chân xuôi thác ghềnh
Tuổi đã rách vá gì cho kịp
Da mỡ đông tuột sẹo ngang thân*

*Tung tóe đội gầu trắng nước giếng
Mát lửa kê tóc
Còn bún rún sẹo ngang sẹo dọc
Vắt áo nghe thâm tiếng vải kêu*

*Dòng dây vục mãi đêm hồ tĩnh
Áp vú mình trần con đế trũi
Cành tre trái áo nép thân hình
Phấn mùa trắng thoa mờ sẹo tuổi
Ai rình em
Ai ngó em
Chợt rùng mình nếu đêm trần trụi
Em đưa ai vào gai ân tình ?*

Chùa Phật Tích

Về Kinh Bắc phải đầu cm nhắm mắt
Gài mảnh gương giàn thiên lí đợi tua rua
Chùa Phật Tích ruồi trong màn lụa bạch
Tượng Quan Âm má ửng bờ quân
Chuông chiều cời yếm
Chuông sớm đội khăn
Câu kinh tê tê mười ngón tay măng
Mô đêm hè cuộc lội
Ao mưa dăng dật lá trường sinh

Gió vào trăm cửa
Gió ra hồng da trinh nữ
Gió vào xanh quan lục
Gió ra vàng thớ mít
Ong bay vai áo tiểu thon mình
Trưa hè gầy rặc cành hoa đại
Mãi hậu cung bồ các tha rơm
Liều điệu vỗ hoa xoan lả tả
Lụa sông nén nghen búp thanh xuân

Tờ kinh đắp mặt ru bướm bướm
Chuối chín cây đổ gục đứt dây bìm.

Bơ vơ

*Đêm giao thừa ai đợi mưa qua
Từ Thức tìm đâu một mái nhà
Có phải chính em cầm gió bắc
Quất ngang sông Đuống buốt phù sa?*

1972

Bên kia sông Đuống

Em ơi ! Buồn làm chi.
Anh đưa em về sông Đuống
Ngày xưa cát trắng phẳng lì
Sông Đuống trôi đi
Một dòng lấp lánh
Năm nghiêng nghiêng trong kháng chiến trường kì

Xanh xanh bãi mía bờ dâu
Ngô khoai biêng biếc
Đứng bên này sông sao nhớ tiếc
Sao xót xa như rụng bàn tay

Bên kia sông Đuống
Quê hương ta lúa nếp thơm nồng
Tranh Đông Hồ gà lợn nét tươi trong
Màu dân tộc sáng bừng trên giấy điệp
Quê hương ta từ ngày khùng khiếp
Giặc kéo lên ngàn ngọn lửa hung tàn

Ruộng ta khô
Nhà ta cháy
Chó ngộ một đàn
Lưỡi dài lê sắc máu

Kiệt cùng ngô thẳm bờ hoang
Mẹ con đàn lợn âm dương
Chia lìa đôi ngả
Đám cưới chuột đang tung bùng rộn rã
Bây giờ tan tác về đâu ?

Ai về bên kia sông Đuống
Cho ta gửi tấm the đen
Mấy năm thấp thoáng mộng bình yên

Những hội hè đình đám
Trên núi Thiên Thai
Trong chùa Bút Tháp
Giữa huyện Lang Tài
Gửi về may áo cho ai

Chuông chùa vắng vắng nay người ở đâu
Những nàng môi cắn chỉ quét râu
Những cụ già phơ phơ tóc trắng
Những em sột soạt quần nâu
Bây giờ đi đâu ? Về đâu ?

50 THƠ HOÀNG CẨM

Ai về bên kia sông Đuống
Có nhớ từng khuôn mặt búp sen
Những cô hàng xén răng đen
Cười như mùa thu tỏa nắng
Chợ Hồ, chợ Sủi người đua chen
Bãi Tràm chỉ người dăng tơ nghên lối

Những nàng dệt sợi
Đi bán lụa màu
Những người thợ nhuộm
Đồng tỉnh, Huế Cầu
Bây giờ đi đâu ? Về đâu ?

Bên kia sông Đuống
Mẹ già nua còm cõi gánh hàng rong
Dầm miếng cau khô
Mấy lọ phẩm hồng
Vải thếp giấy đầm hoen sương sớm
Chợt lữ quí mắt xanh trùng trợn
Khua giấy đinh đập gậy quán gậy teo
Xi xô cướp bóc
Tan phiên chợ nghèo
Lá đa lác đác trước lầu
Vải ba vết máu loang chiều mùa đông

Chưa bán được một đồng
Mẹ già lại quây gánh hàng rong
Bước cao thấp bên bờ tre hun hút
Có con cò trắng bay vùn vụt
Lướt ngang dòng sông Đuống về đâu?
Mẹ ta lòng đôi dạ sầu
Đường trơn mưa lạnh mái đầu bạc phơ.

...
Đêm đi sâu quá dòng sông Đuống
Bộ đội bên sông đã trở về
Con bắt đầu xuất kích
Trại giặc bắt đầu run trong sương
Dao lóe giữa chợ
Gậy lửa cuối thôn
Lúa chín vàng hoe giặc mất hồn

Ăn không ngon
Ngủ không yên
Đứng không vững
Chứng mày phát điên

Quay cuồng như xéo trên đồng lửa
Mà cánh đồng ta còn chan chứa
Bao nhiêu nắng đẹp mùa xuân
Gió đưa tiếng hát về gần

52 THƠ HOÀNG CẨM

Thợ cấy đánh giặc, dân quân cày bừa
Tiếng bà ru cháu buổi trưa
Chang chang nắng hạ vông đưa rầu rầu
“À ơi... cha con chết trận từ lâu
Con càng khôn lớn càng sâu mối thù”

...
Vì nắng sắp lên rồi
Chân trời đã tỏ
Sông Đuống cuộn cuộn trôi
Để nó cuốn phăng ra bể
Bao nhiêu đồn giặc toi bời

Bao nhiêu nước mắt
Bao nhiêu mồ hôi
Bao nhiêu bóng tối
Bao nhiêu nỗi đời

Bao giờ về bên kia sông Đuống
Anh lại tìm em
Em mặc yếm thắm
Em thắt lụa hồng
Em đi trẩy hội non sông
Cười mê ánh sáng muôn lòng xuân xanh.

Việt Bắc tháng 4-1948

II.

THƠ TÌNH

1. TÌNH NGÂY

Cây tam cúc

Cô bài Tam cúc mép cong cong
Rút trộm rom nhà đi trải ô
Chị gọi đôi cây !
Trâu cay má đỏ
Kết xe đồng đưa Chị đến quê Em

Nghé cây bài tìm hơi tóc ẩm
Em đừng lớn nữa Chị đừng đi
Tướng sĩ đỏ đen chui sập ngựa
Ô rom thơm đọng tuổi đương thì
Đưa được
chinh truyền xùng xoàng

Đứa thua
đáo gờ ngoài thêm
Em đi đêm tướng điều sĩ đỏ
Đôi xe hồng đưa Chị đến quê Em

Năm sau giặc già
Quan Đốc đồng áo đen nẹp đỏ
Thả tịnh vàng cưới Chị
vòng mây trời

Em đứng nhìn theo Em gọi đôi

Quả vườn ổi

Nằm trên bãi cát thư tâm
Sông nước sinh thuyền Em đẩy tới
Có gió có buồm có dòng có lái
Trách gì ai xô giạt đến bờ hoang

*Em mười hai tuổi tìm theo Chị
Qua cầu bà Sấm bến cô Mưa
Đi...*

*ngày tháng lui
tìm không thấy
Giải yếm lòng chai mãi phát cờ
Cách nhau ba bước vào vườn ổi
Chị xoạc cành ngang
Em gốc cây*

- Xin Chị một quả chín !

*- Quả chín
 quá tâm tay*

- Xin Chị một quả ương !

*- Quả ương
 chìm khoét thùng*

*Léo đéo Em đi vườn mai sau
Cúi nhặt chiều mưa dầm quả rụng.*

Gọi đôi

Cùng Em ngửa mặt lên xanh
Lá thông kim tỏa đôi mình ươm gai
Tê tê ngực nở bồi hồi
Gió thơm tóc cuốn nắng cười Em chi

Dưới kia sông chẳng quay đi
Mười hai tuổi cũ biết gì Chị ơi
Một con bướm lửa đậu môi
Hai nhành hoa lửa chia đôi tay cầm

Ba tầng mây lửa trầm ngâm
Bốn con chim lửa đậu nhâm cỏ hoang
Trời quê Em vẫn thênh thang
Chiều mê bến lịm bàng hoàng chớp đông.

Em cầm lấy côi mưa nhưng
 Miên man tơ óng xuôi vùng khe sâu
 Em ngồi đâu Chị đứng đâu
 Bỗng dung hai đứa hai đầu hư không.

Em cầm được côi mưa nhưng
 Mờ chênh gối Chị đôi dòng vu vơ
 Em chìm chưa ? Chị nổi chưa ?
 Bỗng dung hai đứa hai bờ tháng năm

Đêm qua hỏi có trăng rằm
 Đêm nay ai biết nơi nằm trăng thu
 Em mê ru Chị mộng du
 Đêm qua tàn lại thêm ngờ đêm mai

Áp môi bỏng côi mưa dài
 Khát thêm từng trận khát hoài tuổi xưa
 Em về chưa ? Chị đến chưa ?
 Bỗng dung hai đứa khóc mờ đêm trăng

Chị đây có phải Em chẳng
Em đâu có thật Em rằng Chị không
Xiết tay kết một vô cùng
Lời tay lại vẫn đôi dòng lững lơ

Song song có gặp bao giờ
Hai dòng lệ chảy, hai bờ sông trôi

Mưa nhung áp má bồi hồi
Nghe khô từng sợi mưa dài lặng im
Em không nói, Chị không chìm
Chị tung gió tím, Em tìm sang xuân

Nằm trong mắt bão tuyết trần
Mưa nhung tung cánh trắng ngần...

Em bay...

Chùa Phật Tích
Xuân 1973

Lá diêu bông

Váy Đình Bảng buông chùng cửa võng
Chị thân thơ đi tìm
Đồng chiều
Cuống ra

Chị bảo
- Đưa nào tìm được lá Diêu Bông
Từ nay ta gọi là chồng

Hai ngày Em tìm thấy lá
Chị chau mày
- Đâu phải lá Diêu Bông

Mùa đông sau Em tìm thấy lá
Chị lắc đầu
trông nắng vãn bên sông

60 THƠ HOÀNG CẨM

Ngày cưới Chị

Em tìm thấy lá
Chị cười xe chỉ ẩm tròn kim

Chị ba con

Em tìm thấy lá
Xòe tay phủ mặt Chị không nhìn

Từ thuở ấy

Em cầm chiếc lá
đi đầu non cuối bể

Gió quê vì vút gọi

Diêu Bông hời !...

... ới Diêu bông !...

Chị em xanh

Vẫn cầm lá Chị
chiều Diêu Bông

*Chị đi một chuyến chơi xanh cỏ
Quay bánh linh xa miết triệu vòng
Nhặt sợi-vô-cùng thêu áo gối
Mau về mừng cười....*

(nhớ Em không ?)

*Đón Chị hôn chên
lệch bóng đêm
Chân không dùi dặt cánh tay mềm
Tóc buông đổ thác về vô tận
Bát ngát mùa
đương độ tuổi Em*

62 THƠ HOÀNG CẨM

Vậy thì Em ngắt quăng tân hôn
Theo Chị lừa mưa đuôi nắng buồn
Hai đứa lung linh lời yếm áo
Thuyền trắng dềnh
sã cánh cô đơn

Chị vỡ pha lê. Bùn vấy tay
Hôn trong Em chuốc Chị chiều say
Là Em cười Chị xanh thêm thiếp
Sinh một đàn con
Mây trắng bay.

1970

Vào xuân

*Đi vào nẻo xuân
Gặp đường lụa đỏ
Ai chờ Em đó
Mà hoa trắng ngần*

*Đi vào thanh tân
Như về quê ngoại
Lúa hương đông gần
Đương thì con gái*

*Hẹn cưới phân vân
Em nhìn mê mãi
Chuồn ngô ngủ mãi
Bờ ao cúc tần*

*Khép tà áo mới
Em vào đêm xuân.*

Từ nguồn đến biển

Sau chuyến đi xa lần thứ nhất
Anh về
Hỏi em sao còn búp nòn
Miệng cười mụ dầy bé nằm mê ?
Nhìn mắt anh ao mưa nhòe nắng
Em nói :
- Vì em mới biết yêu anh

Sau chuyến đi xa lần thứ ba
Anh về
Hỏi sao em phơi phới rừng sơ sinh
Mất trong lòng sáng,
rang đông quê ?

*Nhìn nếp nhăn vàng trán anh
ngang tầm bão biển*
Em nói :
- Vì em chỉ biết có anh

Sau chuyến đi xa lần thứ chín
Anh về
Sao tơ tình em càng óng mịn
Môi thơm mặn tía vườn quê ?
Nghe tóc anh xào xạc lũy tre mờ khói tím
Em nói :
- Vì anh ơi mình đã biết xót thương mình.

Nước sông Thương

Em vắt quả cam vàng đầu ngọn sông Thương
Mắt tròn cười xay
Không bao giờ ngủ trước sao Mai

Ngày Chị bảo Em quên
Tranh Tô Nữ long hồ gián nhấm
Mắt chân đi
má đội tổ tò vò
Cuốn chiếu xa rồi thơ thân vách chiêm bao

Ngày chị bảo Em quên
Con bạc má lại về cành chanh
Thương Em hay giận Em, chẳng biết

Ngày Chị bảo Em quên
Tắm sông Thương không mát
Lên ngọn Kì Cùng té nước trao duyên

*Không mát
Về đuôi mắt xưa treo suốt Cam Lộ
Không mát*

*Ngày chị bảo Em quên
Em tơ tưởng sao bắt Em đừng nhớ*

*Buông Tha Em
Tha Em
Sông Thương nước chảy đôi dòng...*

2. TÌNH SI MÊ

Chùa Hương

I

Em thấy chùa Hương phía Giải oan
Mắt nghiêm màu Phật chập đồ ngang
Phải cô công chúa con vua Lí
Khép áo kinh kì mấy cửa hang ?

Đã hản đi tìm mây ngũ sắc
Trập trùng đá động biếc thời gian
Gót chân hết lạnh đường tiên cảnh
Bồng lạc vào đâu buốt ngực trần ?

Chuông sớm có nghiêng về mộng cũ
Nhường em vương tóc sợi mây xa ?
Bàn tay chấp cánh chùng nguôi nhớ
Sao buộc làn hương thoảng lướt qua ?

Em ngủ về đâu chùa Cửa Vồng
Bến Trong bến Đục bến nào xa ?
Với ai em nói đêm mê ấy
Sao tiếng đau em động khói nhà ?

II

Anh thấy chùa Hương phía xót thương
 Bến Trong bến Đục nửa chia đường
 Thiên Trù chợt lắng chuông buông tím
 Bỗng gặp em nằm đắp khói sương

Em hỏi sao anh cứ đến tìm ?
 Thuyền nào đưa lối chật khoang tim ?
 Nhưng anh nín lặng dẫu em bước
 Lên hết bầu xuân tiếng mõ chìm

Anh hái mơ chùa cả chín xanh
 Chua bùng men nhớ đắng đôi cành
 Nhân gian là thế sao thành mộng ?
 Ngơ ngác chùa Trong em vắng anh

Anh giải oan em chẳng hết oan
 Suối khuya cắt xé tiếng kêu than
 Hỏi em xứ Phật nào yên tĩnh ?
 Em gượng cười soi bóng đá vàng.

III

Nửa đêm mừng bảy lặn trăng non
Anh hẹn em về cõi sáng hơn
Cầm tay em lạnh đưa đi mãi
Mê mãi rừng mai thấp thoáng hương

Ôm em đỉnh núi sao buông thả
Hai ngực hòa tan một tiếng chuông

Tỉnh ra đắng chát tràn môi cháy
Em đâu rồi ? - Vãn hội chùa Hương

Xuân 1973

Một mình

Dường như
 cánh gió không bay
Lời ca không tắt
 Rượu đầy không men
Dường như biết lại không quen
Một mình tôi
 Một mình em
 Lạ thường
Dường như trắng chéch cuối tường
Tiếng gà tiễn biệt
 đêm trường lặng im

Đi bên em

Hỡi em khuya guốc ưu phiền
Chìm trong mặt đá nét hiền đáng què
Trăng đêm qua chẳng nhớ về
Áo mong manh cởi chiều mê mãi sâu
Em đi chân lạnh từ đâu
Chất chiu quần lụa càng đau ruột tím

Nhớ em gió nhẹ nhàng thăm
Em đau sao ruồi đáng nằm nhẩn nha
Tiếng cười hay tiếng xót xa
Tiếng yêu hay tiếng khóc òa vì thương
Em chia khế ớt tâm đường
Môi tê hé gọi mùi hương ngọt ngào

Hàng mi em rớt ánh sao
Em đi chân đất khuấy vào cỏi Anh

Duyên kiếp

Hái một nụ thơm em
Là bước đầu biết khổ
Hái thêm lá em mở
Đau suốt đời ngân ngơ
Khi vẫn là hai bờ
Một dòng sông ngang trái

1975

Ngán ngơ

Dêm phương Bắc khi sao hôm nhẹ khóc
Hương tím em về đậu giữa trang thơ
Thả cô đơn gió xanh lùa mái tóc
Diu em đi từng bước ẩm sương mờ

Ngày em ngủ bến mi anh nặng đọng
Chiều em đi không quá một vòng tay
Tối em về gió ru em vô sóng
Trên ngực tròn hương tím thức đêm say

Bông già biệt. Em không buồn khóc nữa
Trời phương Nam hồi hải trận mê cười
Đài hương tím bông uốn hình nở rộ
Nhưng bông gì chao chát rụng lung lơi.

Anh gió xanh tìm em đâu ? - Sợi tóc
Đã sang mùa... Biên biệt những chiều mưa
Trong náo động đô thành xin gạn lọc
Tiếng trong ngân suối Bắc gọi em xưa

Nhiều nửa đêm chợt bông bênh giọng hát
Thoảng đài hoa tím đậu mắt treo ghèn
Ta bật dậy và lạ lòng kinh ngạc
Ô hoa vàng ! Quay úp mặt buồn tênh

Em thay tím vì phương Nam lửa đỏ
Chiều nơi đây không lặn cỏi sương lam
Hay bởi hồn xanh vụng về tuổi nhỏ
Đề sắc vàng choáng ngợp cả nhân gian

Em không nói. Chiều nay không bóng tím.
Tiếng xe đời thét gọi mưa sa
Gió nguyên hình. Đêm mê gì ngất lịm
Trăng Tây Hồ sao tuyết mù xa.

Em không đến. Thế là anh đã ngủ
Ngâm hình êm lá ngọt tím môi chì
Em xa quá. Anh càng xa nữa
Cười ngây qua phố ngợ ngàng đi.

Khi em đi xa

*Khi em đi chưa mưa
Mới thấy mình vô lí
Sao dám gửi đăng thơ
Lên trang chiều ủy mị*

*Khi em đi mưa rơi
Lại thấy mình có lí
Vì phút giây bồi hồi
Biết nhìn sau giọt lụy*

*Khi em đi xa quê
Mới hiểu lòng ngổ vãng
Nghe bánh xe nặng nề
Nghiến phương mây thâm lặng*

*Khi em đi mịt mù
Lại thấy mình bão táp
Đặt câu hỏi cuối cùng
Bao giờ em giải đáp
Bao giờ em có chồng ?*

Cò trai tơ

Em váy xòe xuân
Rắc hương đường tuổi trẻ
Ngọn cỏ cửa dài chân
Bước nồn bước ngây mơ
Em ngoái lại
 chau mày
 hỏi cò gì sắc thế ?
Anh liền tra từ điển tình yêu
Thuở mê xưa
Và từ đây...
Em nhớ hình nhớ sắc
Nhớ tên đời đời
Gọi nó :
 cò trai tơ.

Mê không em

Anh mê em không bao giờ có
Có bao giờ em nở tròn đêm
Biết ai về nỗi hư huyền
Để tôi xiết chặt mấy miền tịnh không

Mắt em cứ sắc như nung
Môi em mở đến tận cùng ảo mê
Hô nghe động bóng em về
Lại hôn chấp chới, lại kẻ lừng lơ

Tóc em thoảng gió mây hò
Lửa mong chưa tắt hương chờ còn say

Mơ khuya chợt tỉnh phút giây
Rã vòng tay quán... vòng tay quán mình.

Tim

Ngày tôi mới biết em
Em đã già trước tuổi
Những loài hoa nở đêm
Thường biết chờ biết đợi

Ngày tôi chợt biết tin
Em lấy chồng lần cuối
Lan hương đêm biết gọi
Những người tình xa nhau

Cứ tìm rồi sẽ tới
Mai sau... rồi mai sau...

Biết tìm em ở đâu
Trong chiều dăng vờ vợi
Ai biết chờ biết đợi
Bằng nắng pha cặn màu

*Em đi thì đến đâu
Gặp gió nào cũng hỏi
Chuyện ngày xưa mở đầu
Em lấy chồng lần cuối*

*Em đi thì đến đâu
Phòng khuya nào le lói
Mở khuôn trăng hồng hào
Khép cánh màn xanh xao*

*Biết tìm em ở đâu
Lan hương đêm cứ gọi
Những người thương thương nhau*

Gặp

*Em đi liền bên anh
Vào chiều nay sương xuống
Vào chiều mai nắng hanh
Vào xa sâu trăm tưởng*

*Là em từ góc bể
Bỗng gặp anh chân trời
Lòng chần ải trắng soi
Đắp bằng kín cõi đau vô tận
Văng vặc li thương hai kiếp người*

1991

Giã vờ

*Giã vờ chim chích lạc rừng
Loáng qua cửa sổ em từng ngó đêm
Giã vờ hỏi phố không tên
Để không ai biết chờ em phố nào
Giã vờ quên bằng không chào
Để không ai thấy mình sao thân thờ
Giã vờ chuyện gẫu vu vơ
Như em anh chả bao giờ quen nhau
Giã vờ dao chém không đau
Cái hôm nổi bão gây cầu vào em.*

1991

Dây vô

*Giờ này em làm gì
Cứ hỏi mình luôn thế
Tình không mòn nửa li
Mà đau nghìn dặm xé*

*Em thâm thì yêu anh
Mà ruột gan buốt nhói
Em ở xa vô hình
Quờ tay đâu mà gọi*

*Sao nhớ em đến thế
Đến chết là cùng ư
Chết cách gì cũng nhẹ
Xót xa nào giống như*

1991

Em cứ về bên ấy

*Buồn rã rượi. Em cứ về bên ấy
Ai cướp hàng mi lên sáu tỵ trường ?
Ai đã yêu em như em biết vậy ?
Đề mấy lần tắm cạn giữa dòng thương ?*

*Thu đến muộn. Em cứ về bên ấy
Gió hện mùa chờ xao xác thêm rêu
Em muốn đậu bến nào ? - Sao thế vậy ?
Đỡ em nằm, đâu thật cánh tay yêu ?*

*Xuân đã qua. Em cứ về bên ấy
Váy Ngân Hà loang mặt tiêu hùng tinh
Ở bên này sao Ngưu đứng vậy
Nghén hương mùa mắt ướt òa xanh*

Lá nhớ

*Ai bóc hồn tôi ra khỏi xác
Mà nghe rào rào thịt lìa xương
Hồn đi quanh quất trên mi mắt
Người gái li quê khóc cuối đường*

*Xác vẫn tàn teo vèo mảnh lá
Rơi trên bờ lạnh thuở hồng hoang
Đôi tình nhân trẻ đi cầu tự
Đạp rúi đường đêm - Lá bẽ bàng*

*Rồi lại chiều mai lại sớm kia
Lá không in dấu phận chia lìa
Cứ lang thang phố nhờ cơn gió
Nhè nhẹ sang hè rẽ lối khuya*

Vào đường mê

I

Đã ngược gió rồi Em còn phanh áo
Thách mũi tên mưa thách vòng xoáy bão

Thách vờ vạy thôi
Hồn Em đang run
Khi nghe mây xa
tiếng Anh nhẹ buồn

Anh nói mai sau Em đau đứt ruột
Anh nhìn Em lâu càng tê ngực buốt
Anh nói thời xưa Em chưa lấy chồng,
Tự dung tơ xc rét hè nực đông

Anh nói li xa Em òa vỡ sấm
Anh hé môi gần mắt xuân suối tằm
Nếp nhăn sâu thêm càng mềm mại tơ
Tuổi Anh là sao vút cao thăm thẳm

Mười hai xa xưa... mười hai bây giờ
Phải chăng Anh ơi Anh là Em Thơ ?

2

Cuối chạng đường
Anh đương độ
Em đón ngõ
Mời anh vào
Anh tâm cao
Không biết cúi
Dành ngà rụi
Bờ xanh xao

Cánh chim nào
Thương Anh thế
Tha bọt bẻ
Kê chân Anh

Lửa đôi thành một tên
Em bắt Trắng - Anh đen
Vượt rào vào mê lộ

Bờ này qua bến nọ
Gần đây là xa kia
Một li không chia lìa
Phương nào đi hướng ấy

Cứ mê man đến vậy
Bơi giữa dòng sông to
Nửa đêm Anh gọi đồ
Rung rinh sào ngập nước
Bạc sau Em bước trước
Chen chen vào hư vô

Hư vô tràn hơi ẩm
Côi thực lạnh trăm chiều
Mê lộ khép đầu hiu
Khi nửa mình vắng bóng

3

Ai xui mình đơn côi
In chập bóng hai người
Chạm thành Vì-sao-đôi

Ai bảo mình cao số
Dở dang thương một đời
Tìm anh - quân - kì - nữ
Kết đôi vào một ngôi

Đi tuyệt vời hạnh phúc
Song song đau tuyệt vời
Tuyệt cùng đàn im ắng
Tuyệt cùng trắng khuyết lời

Anh ơi ! Anh ơi !
Dầu còn lạc lối
Van nhau đi môi nồng
Đường mê Anh đắm tận cùng
Nữa mai Em chéch về cung riêng mình

(Mà mê lộ mờ xanh
- Chuông lưng chừng tan nhanh
Hoàng hôn mời Anh ngồi
- Bẽ bàng chưa lên ngôi !)

Em ơi ! Em ơi !
Tóc xanh - bạc óng
Như hai con sóng
Đề gì chẻ đôi

Đường mê bồi hồi
Như hai vạt áo
Dăng cùng dây phơi

Đường mê hun hút phương trời...

Tù

Em khóa chặt hồn anh
bằng nước mắt
Anh khóa vòng không số
ngực em trần
Ô ! Sao hai đứa cùng mơ ước
Làm lửa tù ngồi chịu án chung thân.

Mai sau dù có bao giờ

Bao giờ em xé về Em
Bão giông đọng giọt sương mềm cuối mi
Chợp ngủ đi - mê mê đi
Vòng đông mỏng bắc thấy gì nửa đêm.

Bao giờ anh xé về Em
Ôm cây cỏ đắng làm men cuối đời
Cung đàn hoàng tử ngâm ngùi
Nghĩ sao thuở ấy hé cười ánh trăng

Hôm nào em mở búp hăng
Hỏi sao ngọc bích còn lẫn giữa đời
Thức qua hoa úa rã rời
Ngủ qua chiều nặng nắng rơi góc thềm.

Bao giờ phận xé về Em
Năm tay được mấy hạt đêm Kim Kiều
Mấy là thương mấy là yêu
Mắt trắng thuở ấy mấy chiều đỏ hoe

Bao giờ em xé về quê
Cỏ xanh có khóc mộ thê mai sau.

Ngã ba sông

Mắt em đi suốt vòng thân phận
Có được về đâu lúc lệ rơi
Hồn em thả hết nghìn tâm sự
Có được vào trang sử kiếp người ?

*Thì ngã ba sông ba hướng thuyền -
Hướng nào khôn*

*dại
hướng nào điên ?
Liệu còn một hướng ta bơi đứng
Vớt cánh mai vàng xập sóng đen ?*

*Vừa khi vuốt tóc nhìn chênh bển
Chợt lóe dài xanh*

*ngắt
nước mây
Hoa khô xây bậc
trăm thêm ngọc*

Một phím

đàn đôi

bốn cánh bay

Ngư đỉnh đài ánh nguyệt xuyên xanh

Đón chào Nữ chúa

khóc vô thanh

Hỏi thăm : - Ai nức rung hoàn vũ ?

Ba ngã sông cùng đáp :

- Chính Anh !...

Hai ngả

*Anh đi về phía không em
Em đi về phía dài thêm bão bùng*

*Anh đi sắp đến vô cùng
Em đi sắp đến cánh hồng đang rơi*

*Bảy mươi đứng phía ngoen cười
Tám mươi đứng khóc nẻo đời chưa khô*

*Trăm năm nhào quỵện hư vô
Biết đâu em vẫn lửng lơ hát buồn*

Viết trong quán cà phê

Li cà phê nữa

tỉnh

mê

Từng đôi sớm biết đi về có nhau

Còn em

lãng đãng đi đâu

Anh về

so sã

đũa màu

gỗ mun

Trơ vơ riêng chiếc bữa thường

Qua phin hồng hạnh

giọt buồn lọc mau

Ài nhường nửa giọt chung màu

Cho tôi tỉnh táo khuấy sâu

tan chẳng

Tìm cái đẹp

*Tìm cái đẹp ở đâu
Có miệng cười vợ vẫn
Trong chiều đỏ ve sầu*

*Tìm cái đẹp ở đâu
Có một đêm trăng thót
Ta nép vào bên nhau*

*Tìm cái đẹp ở đâu
Có một thoáng trên tàu
Núi đồi lùi lại mãi
Tít về xa quanh đau
Đẹp quanh đời bụi lốc
Cần chi đi tìm đâu !*

*Đẹp nhất chiều hôm ấy
Ta nết, lòng chia xa
Em cười về tuổi dại
Anh cười lên mây qua*

Thèm

Tình cò đâu triệu triệu năm

Bỗng năm

bỗng thăm

bỗng chằm hai thân

Bỗng âm dương toát mình trần

Để sinh chi chút mắt ngân chớp mi

Để thành Em của huyền vi

Âm vang khối sét cành si khuấy trời :

Vỡ mây nắng lấy mưa rơi

Vỡ em buông tóc trôi dài trăm năm

Vỡ anh bùng tiếng kêu thăm

Vòng mê nũng gôi nguyệt cầm gọi đôi

Khát hôm mai cháy không nguôi

Nuột nà răng cắn tím môi nôi tình

Dừng lên tiếng

gợn anh linh

Suối mê động cửa khếp mình thương ao

Ôm anh suốt đợt sóng trào

Vẫn thèm ghen ghen cồn cào của chua.

Nương nhẹ

Ánh trăng nhẹ gót sương ngàn
Em đi như dạo bản đàn Sô-panh
Bước đi nhẹ nữa bên mình
Kẻo mai bóng gấu lại rình nuốt trăng

Ngón tay nhẹ nữa búp măng
Kẻo mai phím nguyệt nặng bằng Thiên sơn
Phai đi nhạt nữa giận hờn
kẻo mai trăng ngậm đẫm hôn Trương Chi

Trong vòng tay quán vãn đi
Bá Nha chợt khóc
Tử Kỳ chợt thương

Nghe anh
Sa mạc phố phường
Có ngôi sao lạc đêm trường Phi châu

Nhận lỗi

*Dây điều nghìn thước
Anh đòi em bay đỉnh Thái Sơn
Em không vượt quá vòng định ước
Anh buồn đau
Anh giận hờn
Anh gọi tên em phản bội*

*Anh ơi !
Nhìn lại dây chỉ rối
Anh tặng em
Vào nửa đêm nồng nổi yếu mềm
Gió ngoài cửa cười em ngây dại.
Vâng, em xin nhận lỗi
Đã phũ phàng anh
Em gắng xin anh đêm nay ngó lại
Trăng bây giờ còn đúng của anh chăng ?*

Thua một không

Trận thua sát nút một không
Em là chiếc bóng lẫn trong xé chiều
Anh là ngọn gió liêu xiêu
Đưa em vào lưới sâu treo mạng gầy

Cò li tan xé cuộc này
Phố xa một bóng ôm đầy số không
Trăng rằm vẫn sáng bên sông
Bốn phương mây vẫn một vòng đơn côi
Phòng anh vẫn thiếu một người
Một điều gắng mãi vẫn ngời một thân
Một vầng trăng xé tần ngần
Một ngôi sao lạc một lần ấy thôi.

Lắm loài sủng sinh sinh sôi
Nòi tình thui thui một đời
MỘT KHÔNG

Tình anh thế phách

Em trao vụn cả tâm hồn
Là giam tôi chặt vòng tròn cung trăng
Mênh mang là cõi giá băng
Mình tôi níu mãi bóng hăng lừng lơ

Bên kia ai có đợi chờ
Bên này run sợ đến giờ biệt li
Em lại đi... Sao cứ đi ?
Ngán ngơ vũ trụ còn gì trong tay ?

Rượu em từng nhấp choáng say
Nhớ em đếm mấy tầng mây đợi chờ
Em trao vụn cả bờ vờ
Cái đau bấm nát lời thơ máu trào

Thế phách tình anh

*Em trao vụn cả thân mình
Là giầm ớt tía đỏ bình men quê
Nhấm trăm chùm nữa chưa về
Khóc chan lòng mẹ
Ngất mê... lặng lẽ
Em trao vụn cả trang thơ
Thơ xô sóng đẩy xạt bờ xót thương
Đến đâu là hết phố phường
Em đi... đi mãi đoạn trường ấy sao ?*

*Em trao mình thỏa khát khao
Dấn thân lạc lối mưa rào hoàng hôn
Chợt vui trẻ dại chợt buồn
Long lanh mắt sáng ngậm tròn giọt đau*

Em đi lâu thế ? về đâu ?
Sao đi xa thế ? bao lâu em về ?
Mê rồi tỉnh, lại nằm mê
Ngỡ em đi dạo đường quê mịt mù
Thiên Thai sông Đuống lạnh lùng
Bóng em không lướt thuyền không hướng chèo
Chùa Dâu Phật tích cheo leo
Mất em không chớp ai theo mình về ?
Chiều Hoàng giân núi hờn khe
Trầu têm cánh phượng lỡ thề tử sinh
Lí cây đa... lí huê tình
Nguyệt cầm long phím
đỗ dành ai ca ?
Người ơi ! Người ở... hay là...

Lời ru của anh

Thì tôi thức suốt canh tư
Canh năm bóng đồ sang giờ nửa đêm
Bèn ru ơi hơi âm êm
Ngờ đâu canh cánh nặng thêm nỗi này
Chập chờn quá vắng quờ tay
Chọn lời ru ngỡ đêm nay đêm rằm
Hai thân hai giọt lệ tằm
Giọt buồn pha ngọt giọt cảm thấm cay
Ru em cời mảnh trăng gầy
Đắp vai ai giữa đầm lầy sa chân
Ru em mượn lá thiên thần
Khó phai vết xước tím bầm cànhtơ
Ru em gói lễ chơn hờ
Đừng soi gương cạn giếng chùa Tiên chơi

Ngủ đi em gió lạnh rồi
Mành the che nửa bóng người vào thu
Ngủ đi... mắt nhắm sương mù
Ngủ đi... sóng dựng song tù là long
Lời ru thoảng gió động phòng
Gối tay bung tóc khép vòng xót xa.

Nhớ xa

1

Xa rồi, em đi đâu
Đi đường biển nên thủy triều hỏa tốc
Chôm suốt đêm gào giắc nhớ bạc đầu
Đêm sau nữa lại đèn trắng đỏ trọc
Lên mâm chỉ trơ mặt biển ánh châu

Đi đường sông
nên vào bữa thường rau
Anh chan vông canh sông
com im lìm sỏi trắng
Đi đường núi nên mất mờ trĩu nặng
Dãy Trường Sơn đeo đẳng mấy bờ mi
Đi đường không nên hư vô biếc lặng
Thành mất anh không đáy đựng em đi

Còn đường bộ
cứ thập thình giữa ngực
Ma-ra-tông em giải nhất
chạy không kì

II

Em xa rồi xa thêm
Ngày trần trọc suốt đêm trắng lạnh
Đêm thao thức không vui
ngày trắng em

Những khao khát một đêm dài trắng nuốt
Ấm êm em trong trắng thịt da đêm
Mưa mắt anh rơi đúng giờ gắt nắng
Ngon gió nao cũng áp một hơi thềm

Chăn đệm dày càng rét phía nằm - em

Tháng giêng đi chậm

Em hẹn anh cuối tháng giêng
Em về Kinh Bắc quê thiêng thơ mình
Tháng giêng ơi vút vút nhanh
Như mây từ biển liêng vành Thiên Thai
Như dòng sông Đuống cuốn trôi
Như Tiêu tương liêu buông dài Bách môn
Nhanh như tiếng gọi hú hồn
Hỡi cô Huệ đỏ ngó vờn ngôi vua
Giáng Tiên mới chớm hội chùa
Đã bay Từ Thức vào mơ động đào

Tháng giêng bước chậm thế sao
Nhân nha kiến chỉ leo cao cột đình
Nguyên tiêu tha thân trùng trĩnh
Ôc sên hiêng mắt ngó rình sớm mai

Đợi qua nguyệt tận rét dài
Tay em rét lộc tóc cài hoa anh
Hắn nghe chồi biếc rung cành
Mùa Kinh Bắc tạc nguyên hình em thương

Một lời quan họ

Có mấy dòng sông vòng chảy ngược
Mà em xuôi mãi xuống Tào Khê ?
Đến đâu là cội không đầy ải
Đôi mảnh hồn ngây lạc lối về ?

Cứ đuổi tìm nhau
 nhàu bên lạnh
Đắm dòng sông vắng lặng đêm mê
Em buồn ngủ lắm
Anh còn thức,
Tìm mắt em thăm nhớ chưa về

Thôi đợi sang chiều sương rủ khói
Lơ thơ che mặt thẹn sông Cầu
Một lời quan họ bay lên dốc
Anh chớ dìm em đêm nén đau

Hội yến bay

(huyền sử)

*Yếm hãm xuân tình em hé đôi
Gặp năm quỉ sứ tóc lên trời
Cúi nghe thánh lí giờ roi thép
Liêu Hạnh ngồi bên nhếch mép cười*

*Em phải quỉ run se tóc lạnh
Từ nay dải yếm cấm buồng lời
Buồn pha lê thiên không nức nở
Trời phạt may ra hiểu lẽ người*

*Chị Liễu liễu ném tan chén ngọc
Mù xanh thùng đáy chứa tiên rơi
Còn em đầy xuống làm thi nữ
Tay trói chân cùm chột biết vui*

*Bỗng mấy đêm vàng yêu mãi miết
Biết đâu là đất nhớ đâu trời
Tinh mơ chột thấy trần như lá
Ngọc chớp toàn thân những mắt người*

Vội tìm chiếc yếm vua cha dặn
“- Phải giấu bầu men kín nẻo xa”
Ngất núi ô kìa Anh vỗ nhịp
Bay cờ triệu yếm riu ran ca

Ngũ sắc chen nhau cầu lễ hội
Nuột nà trút bỏ áo hoa khô
Em không buộc thắt lưng thon nữa
Thả búp tròn căng nuột ấy ơi...

Nguồn sống dâng lên nhựa ứ đầy
Một chiều e lệ mấy chiều say
Đã phanh yếm mỏng thì quăng hết
Những nếp xiêm hờ giả bộ ngây

Hương ẩm em lòng kín cõi Anh
Yếm đào trút lại phía vô linh
Đung đưa gác lửng nghênh xuân ấy
Đôi núm hồng em nở hết mình

Hà Nội Xuân 1992

Tu

Tôi về tu cỏi ai đây
Không ăn chay để nằm chay hết mình
Tôi đi quần quai u mình
Gửi đăng thơ cuối chương tình đỏ hoe
Tôi về nhặt lá đáy khe
Ném lên cao...

lặng mình nghe...

thật người

Thật anh đáng chéch lưng trời
Thật em đáng khóc đáng cười...

thật mê

Miền im thắm

thắm môi tê

Hôn em cạn máu
đi về tận không

Ngủ via hè

Thường đêm đầy đọa tâm thân
Đề trong đói khát được gần em hơn

Dưới hiên mê chấp ngủ chờn
Nghe anh xâm nôi cung đèn dứt dây
Sương khuya mềo rú mái tây
Thôi Oanh Oanh rẽ lối này được không ?

Bỗng dung nước mắt rờn rờn
Hóa ra em trôi chặt vòng tay anh
Đêm đi chậm quá không đành,
Xích lô máy lại tung hoành...

con đau...

Nhà em đâu ? Anh ngủ đâu ?
Ô gà hạnh phúc giục nhau gặp ghềnh
Xe đời bẹp bấn chông chênh
- Vá cho tôi !

- Nấn lại vành mê si

Tiến đưa

*Tiến em sang sân bay
Đưa em về nhà chồng
Đưa em xuống nghĩa trang
Đưa em vào hư không*

*Giờ này em bay rồi
Kiếp này bao giờ xong ?*

Buồn cá lí

*Biết còn gì nói nữa
Em đã xa anh rồi*

*Đã xa về địa lí
Thì núi chôn biển vùi*

*Lại xa về giáo lí
Thép gang khuôn kiếp người*

*Thêm xa về tâm lí
Cách mặt lòng pha phôi*

*Ván thuyền dầu đã nát
Hàng đình nhe răng cười*

*Biết còn gì nói nữa
Đời giông bão không nguôi
Chìm đâu chìm cuối trời ?*

Lời hẹn sông Hương

Em hẹn sông Hương

Em đến tắm

Nước khát chiều

sóng ngực em đâu

Còi tàu xa hút

Thuyền đi vắng

Sóng vượt thân trần

nếp bên lau

Ngự Bình nhả họ vào mây trắng

Gợn nhớ lẫn tấp khó bạc đầu

Lời đề tặng

Tập thơ một đời

tôi gửi tặng một người

Tự linh án chung thân trong kiếp hân

Một thời xanh và một khoảng quê hồng

Chịu xóa sạch vì ngang duyên trái phận

Vạch nét hằn sâu đáy mắt mê cung

Như hòn núi vọng vô phương hạnh phúc

Bao năm đau kết thành viên ngọc huyền quang

Ai biết năm đâu

- Dáng màu vi diệu ấy ?

Đứng im chìm,

núi xám chít vành tang

Tôi may mắn gặp trăng sao trần trọc

Nghe dòng thương... tôi chép vội phút nguyên trình

Là ánh chớp từ tâm linh bật khóc

Tặng lại người

mê thiếp nghiệp oan tình.

Cuối thu 1992

<http://tieulun.hopto.org>

Tơ tưởng

Gửi H

Tơ tưởng em

đêm đêm héo hắt

Nghe ai ru vắng ngắt song hồ

Gió quê người

vàng ư

phương Bắc ?

Có se buồn như gió gợn thu xưa ?

Tơ tưởng em

chiều chiều xa lắc

Một mình đi...

hoa tím mấy cũng thừa

Vì cánh chim Kim hồ mây tím lấp

Thuở nào em

trắng trắng

mặt mờ mưa

Tơ tưởng em
 mai mai vò võ
Tóc bạc nhiều sao nhuộm thắm xanh thơ ?
Trắng xê xế vẫn là trắng lương lự
Sưởi ấm ai leo lét lửa mơ hồ ?

Tơ tưởng em
 đếm từng li sợi tóc
Có nhịp nhàng nhịp óng
 hồi cơ duyên ?
Chợt lắng nghe anh thắm em eo óc
Gà gáy rồi
 em chải tóc dáng chờ nghiêng

Anh sẽ đến. Tơ tưởng gì đến thế ?
Anh đến rồi. Em tưởng thực hay mơ ?
Thật anh ư ? Em nói gì se sẽ :
- Vào em đi !...
Ngoài ấy hừng mưa hờ.

Phương xa

Gửi Đ.Đ

Phương xa ấy có hồng bao nhiêu nắng
Có nắng nào róm má tuổi mơ xưa ?
Phương xa òa xanh bao nhiêu mưa
Có mưa nào óng mùa màng em trắng muốt ?

Phương xa lang thang mấy mùa cỏ mượt
Có lối nào pháp phồng gót em qua ?
Phương xa tung bùng mấy vạn loài hoa
Có hoa nào ngậy hương môi em chớm ?

Vậy em ơi đừng ở mãi phương xa
Về tìm anh vườn quê sương lạnh róm
Chỉ một tiếng vành khuyên
Rơi liệng hoa bưởi muôn
Đủ cho em dậy thì một dáng thi xuân
Vòng tay anh ôm vẹn cõi riêng trần
Không phân vân cảnh li tan nghiêng ngó cửa
Vừa dựng trắng đã nồng nàn hoa sữa
Đi tạt: cùng trời trái lựu đón tê mê

Phương xa ơi ! Sao chưa thả em về ?

1994

3. TÌNH XUA

Nếu anh còn trẻ

*Nếu anh còn trẻ như năm ấy
Quyết đón em về sống với anh
Những khoảng chiều buồn phơ phất lại
Anh đàn em hát nít xuân xanh*

*Nhưng thuyền em buộc sai duyên kiếp
Anh lụy đời quên bến khói sương
Năm tháng...
 năm cung
 mờ cách biệt*

Bao giờ em hết nợ Tầm dương ?

*Nếu có ngày mai anh trở gót
Quay về làng đang bến sông xa
Thì em còn đây
 hay đâu mất ?
Cuối xóm buồn teo một tiếng gà...*

Chuyện lâu rồi

Lần thứ nhất gặp anh, em nói :

- Xin được làm em gái của anh

Lần thứ hai gặp em, anh nói :

- Muốn xin em làm vợ của anh

Lần trước anh cười chẳng nói

Lần sau, em cười quay đi.

Hôm nay

Họ xa nhau từ lâu

Còn lại tiếng mưa ngâu

Gõ nhịp giọt gianh thêm đêm vắng

Và một dòng thơ

trang trải nợ ban đầu

Gửi người vợ xa quê hương

Em mất quê rồi. Anh mất em
Vừa khi tóc trắng rụng bên thềm
Chiều qua chợt thấy hình rêu lạ
In đậm hình em vách láng giềng

Lưới nhện chăng tơ dài kỉ niệm
Tấm voan che nửa mặt trăng du
Ngày ngày anh đứng nhìn rêu đá
Thương vóc em gầy xiêu dốc mưa

Nhện bồng đi đâu quá nửa ngày
Gió cuồng si quét mạng tơ bay
Hình em chuyển đáng rêu sờ sững
Em đã thành ra một gốc cây

Anh cứ ôm cây cứ đợi chờ
Gió hòa mưa thuận
chuyển mùa chưa ?
Cho em óng ả xôn xao hiện
Gỡ mạng che thân lưới nhện hờ.

Nén linh hương

Khân hương hồn vợ Lê Hoàng Yến

Đã hẫng em về xa mê tâm linh
Sao còn đứng nghiêng khói thiêng vượn mình
Đã hẫng em lên thượng tầng khinh thanh
Sao còn rung rung cỏ mộ bình minh

Đã hẫng em bay cõi im - vô - cực
Sao còn mưa mau quất đau lá cành
Em hết phiên canh tổng kho thế tình
Sao còn nhập siêu nhiều chiêm bao anh

Anh vâng ý em vâng mệnh
Đào Hồng
Cười người kể em hồi môn nắng đông
Xóa nhanh quầng thâm nhạt thâm sợi tóc
Từ hôm em đi ghi âm cười khóc
Ghi nét mây chau ghi sắc môi nồng
Băng ngắn mặt gấu băng dài mặt ong
Một thời yêu anh
Một thời...
... như không.

Khi mùa xuân đến

Khi mùa xuân đến mắt em
Bỗng dung biển sóng trào lên ngang trời
Dâng theo cả chín trận cười
Đậu chênh vênh bến mi dài ropy xanh
Khi mùa xuân đến mắt anh
Chon von dòng tóc
em thành sông xa
Bên này sông
đỏ phù sa
Bên kia sông
trắng nhập nhòa khói sương
Em thường khăn nguyện
mười phương
Mà quên cánh gió
dẫn đường xuân đi
Đến nơi em cát khô li
Gọi em em mãi miết gì không thừa
Đến nơi anh ứa dòng mưa
Gạn trăm bến đục
Xuân chờ trong em

Ngọc Khánh 1986

Đời hôn

Thuở trước có hồn
tôi kết bạn
San đều mưa nắng
sẽ đều trăng
Gặp em chiếm hết tôi nhường hết
Còn vĩa bờ phờ hững tháng năm

Chợt tin em lạnh ngắt lấy chồng
Tôi đi đòi lại mảnh hồn trong
Thì em đã thác

Nhà tang tóc
 Làm đúng lời trăng trời lâm chung
 Là hôn tôi trót trao tình thuở ấy
 Đã trải giường tang quán chật mình em
 Thi thê lên da nhập hòa vãi liệm
 Sao bóc được mảnh hồn phủ kín khối oan khiên.

Uấn

*Anh đưa em lên đường xanh mơ
Hồn trắng trần trọc đáy Jêm mờ
Bốn mùa giông bão vò duyên phận
Trả nợ cuồng phong hết kiếp chưa ?*

1970

Ngày giỗ

Nhớ em từ một đường khâu
Hai năm vai áo toạc đau xé lòng
Nhớ em từ miếng cơm không
Hai năm bát mè dũa cùng chia nhau
Em ở đâu ? Tôi ở đâu ?
Hai năm cỏ bén rễ sâu trên mồ
Đi thăm bụi đất chiều mưa
Giun kêu thăm thăm cứ ngỡ tiếng em
Về đâu tiếng nói em hiền
Thảo thơm biên biệt điệu kèn hư vô
Tôi còn sống gửi ở nhờ
Cõi thơ có phút nào ngỡ tội tình
Nghịch oan từ thuở sơ sinh
Gọi nguồn dương chảy đến mình biển âm

Em đi một loáng trăm năm
Nơi đâu em ngủ tôi nằm lênh đênh
Đầu nghiêng gối nặng tay mình
Chợt rung mắc áo dáng hình cheo leo
Về khuya mê bóng bóng theo
Nhìn chênh thế kỉ bóng vèo qua mi.

Kỉ niệm

Đi tìm kỉ niệm bên nhau
Sao không gặp mắt ai đâu mà tìm
Phút nào tơ tưởng thành em
Nghìn năm nhớ dáng
Tô tem⁽¹⁾ đập diu
Giạt về bến lặng thương yêu
Nợ nần chất đông củi rêu trôi sông
Cái bèo nước chảy ngược dòng
Rủ rê cái bọt xoáy vòng khe sâu
Muốn tìm kỉ niệm bên nhau
Trơ trơ mặt giấy sạm màu cô đơn
Mặt đường mưa lạnh rêu trơn
Mặt trăng héo úa chập chờn mặt sông

(1) Thần tượng

Mặt bùn vũng tối bập bùng
Mặt nào sắp ngửa ló trong sương mờ
Mặt ai chìm nổi em thơ
Soi gương tóc trắng bờ phờ mặt gương

Lá xanh đỏ góc vườn hoang
Hỏi thăm chi mảnh lá vàng héo đau
Muốn tìm kỉ niệm bên nhau
Lên sao Mai gọi con hầu Hằng Nga.

1988

Một phương

*Bao năm và mấy phương
Cứ thương thầm nhớ vụng
Gió thốc bao dặm đường
Sao em còn chấp chững
Theo mây chiều lững thững
Lũy tre gây nhuộm sương.*

*Mấy phương và bao năm
Sợi tóc đã sa sầm
Nét gầy lây nét trắng
Đã mấy bụi mấy đặng
Sao em còn dăm dăm
Trên trang tình phẳng lặng
Nói những gì biệt tăm
Vẽ bóng gì đi vắng
Trên bức tường không cam.*

Tóc li thân sao Hôm
Mắt cười tròn sao Mai
Sao em không thờ dài
Khi khăn vương buông lạnh
Những đêm dài triu vai
Nền khuya loang vũng máu
Vùi chuông giờ mười hai

Chỉ một phương trăng rằm
Biết em đang gọi thăm
Khi sao Mai rực sáng
Anh biết đường sang thăm

Chỉ một phương một lòng
Vỗ yên nguôi sóng gió
Miệng em cười lập ló
Trong ửng hồng bên sông.

Xanh xưa

(Lời ru)

Thương Em sóng cuốn mà quên
Dọc dề toàn ớt chỉ thiên tía hồng
Đôi ba năm khép một vòng
Vòng cay xé lười mắt ròng tuổi mưa
Chợt nghe sông cạn bao giờ
Đắng cay đứng sững mấy bờ nhân duyên
Đáy bùn quấy mạnh ngó sen
Hỡi ơi ! sông Sở sông Tiền đó chẳng ?
Sương mù đóng chắc giá băng
Vùi trong trắng... xóa vĩnh hằng thơ ngây
Để Em đau nỗi riêng này
Chỉ thiên cứ mọc ngón tay nguyện thề !

Thôi Em ! Cỏ mịn chân dề
Anh đưa Em nhẹ gót về xanh xưa
Chỉ tay xuống đất làm mưa
Mát chân Em khỏa lũng lờ nguồn xuân
Tan rồi hạt bụi ái ân
Vương mi Em một đôi lần... phải không ?

1990

Xa...

Khóc L.H.Y

I

Nắng động bên giường lay tỉnh giấc
Lại rơi vào quanh quẽ đêm qua
Đâu như mắt chợp mê gì vậy
Xa rồi... hôm qua... em đã xa

Mạng nhện lung lưá bên cửa sổ
Chim gù lạnh lốt dầy tường rêu
Bấy nhiêu lá úa rơi ngơ ngác
Đo một giờ em xa bao nhiêu

Sợi tóc ngủ lâu màu gối lạnh
Nửa đêm qua thoi thóp cửa mình
Côi đời loáng thoáng em về đấy
Tóc quấn vờn quanh kiếp ảo sinh

Thế nghĩa là em thực hóa mơ
Trường như em chẳng sống bao giờ
Em đâu ? Ai xé hồn muôn mảnh
- Tiếng mối tường bên xé tiếng mưa

II

Em đi rồi bỏ lại ngày đêm
Anh vỗ niết bàn ran đất lạnh
Là em nằm đấy - chết dài thêm

Em đi rồi để lại hương hoa
Nặng ngang đá tảng đè giun dế
Bồng tóc em vương bốn góc nhà

Em đi rồi để lại hư vô
Chiếc lá tre khô bênh mặt sóng
Là tim anh gợn bén quanh mô

III

Đêm đêm hương khói ngày không nói
Trang giấy vùng âm đắp âm êm
Ai khân gọi gì qua mộ chí
Trời sao nuốt ghen khối u mềm

Bong bóng xà phòng thuở bé chơi
Sắc màu rực rỡ phút buông lời
Em đi vỡ vụn bao nhiêu nắng
Về cõi nào đây chấp kiếp người.

Liệu còn gì nữa

*Liệu còn gì nữa của em
Không lời không bóng chờ xem chuyện vãn
Liệu còn gì của ái ân
Đến hương đêm thấm áo quần cũng tan*

*Liệu còn gì của thời gian
Chiều xưa áp ủ nồng nàn đã bay
Liệu còn gì của men say
Cạn li cũng bỏ môi gầy nhạt tênh.*

*Liệu còn gì nữa của anh
Bài thơ mê đã hóa thành viễn vông
Dấu em đọc lại đôi dòng
Chắc ngơ ngác hỏi : nỗi lòng ai đây ?*

*Cả hồn thơ đại si ngây,
Còn chẳng một nét chữ gầy mỏng manh*

*Chỉ còn thật chuyện riêng anh
Hao hao cô tịch mờ xanh tuyệt cùng.*

Em có về không

Gửi Tuyết Khanh

Bật sáng chân mây một điều đàn
Biển đông bùng chớp mắt Kiều Loan
Mất điên mất sóng men huyền diệu
Xanh thăm hàng mi bến hợp tan

Cả Thái Bình Dương là giọt lệ
Một người đi biệt một hành tinh
Cả dãy Trường Sơn là dấu phẩy
Ngắt dòng thơ quẩn quại u minh

Bảy sắc mây chìm đợi bão tan
Hôm nào nắng xóa vết thời gian
Gò cao má ửng đùa thiên mệnh
Em có về không ?
- Hồi tiếng vang ?

6-1975

Mục lục

Lời nói đầu	5
I. VỌNG VỀ VÙNG QUÊ KINH BẮC	15
Gió lông ngỗng	16
Nhớ	17
Về với ta	18
Theo dòng mẫu hệ	20
Hội vật	22
Thi đánh đu	26
Hội chen Nga Hoàng	27
Tiếng hát quan họ	28
I. Tôi người làng quan họ	28
II. Quan họ mở đầu	30
III. Suốt tháng giêng	31
IV. Khi mùa xuân trở về	32
V. Hoa gạo đầu đình	33
VI. Chút nghĩa cũ càng	34
VII. Cô gái hái chè	36
VIII. Giăng sao di vòng	36
X. Lão làng tiên chỉ	37
XI. Từ đó...	39
XII. Lấy lẽ	40
XIV. Cô gái giặt lụa	41

XV. Lờ hèn	41
XVI. Quan họ lại bắt đầu	42
XVII. Tìm đến chân trời của mẹ	43
Tắm đêm	45
Chùa Phật Tích	46
Bơ vơ	47
Bên kia sông Đuống	48
II. THƠ TÌNH	53
1. Tình ngây	54
Cây tam cúc	54
Quả vườn ổi	55
Gọi đôi	56
Lá diêu bông	59
Chị em xanh	61
Vào xuân	63
Từ nguồn đến biển	64
Nước sông Thương	66
2. Tình si mê	68
Chùa Hương	68
Một mình	71
Đi bên em	72
Duyên kiếp	73
Ngân ngơ	74
Khi em đi xa	76
Cỏ trai tơ	77

Mê không em	78
Tìm	79
Dày vò	83
Em cứ về bên ấy	84
Lá nhỏ	85
Vào đường mê	86
Mãi sau dù có bao giờ	91
Ngã ba sông	92
Hai ngã	94
Viết trong quán cà phê	95
Tìm cái đẹp	96
Thèm	97
Nương nhẹ	98
Nhận lỗi	99
Thua một không	100
Tình anh thể phách	101
Thể phách tình anh	103
Lời ru của anh	105
Nhớ xa	106
Tháng giêng đi chậm	108
Một lời quan họ	109
Hội yếm bay	110
Tu	112
Cắt cánh thời gian	113
Ngủ via hè	114
Tiền đưa	115

Buồn có lí	116
Lời hẹn sông Hương	117
Lời đề tặng	118
Tơ tưởng	119
Phương xa	121
3. Tình xưa	122
Nếu anh còn trẻ	122
Chuyện lâu rồi	123
Gửi người vợ xa quê hương	124
Nén linh hương	125
Khi mùa xuân đến	126
Đòi hồn	127
U uẩn	128
Ngày giỗ	129
Kỷ niệm	130
Một phương	132
Xanh xưa	134
Xa...	135
Liệu còn gì nữa	137
Em có về không	138

THI CA VIỆT NAM CHỌN LỌC

Thơ Hoàng Cầm

KIỀU VĂN (*tuyển chọn, giới thiệu*)

(Tái bản)

Chịu trách nhiệm xuất bản :

ĐẶNG TẤN HƯỚNG

Biên tập : **HIẾU DŨNG**

Sửa bản in : **THÁI HOÀNG**

Bìa : **VĂN NGUYỄN**

Thực hiện liên doanh : **TRẦN TUẤN**

In 1000 cuốn, khổ 10 x 18 cm tại Xí nghiệp in số 4.
Số đăng ký KHXB. 149VH/502/XB-QLXB Cục
Xuất bản cấp ngày: 13-4-2001. Giấy trích ngang số:
252/GTNXB do NXBTH Đồng Nai cấp ngày 14-
12-2001. In xong và nộp lưu chiểu quý 2 năm 2002.

- Thơ văn Nguyễn Trãi
- Thơ Nguyễn Bỉnh Khiêm
- Chinh phụ ngâm

Đặng Trần Côn - Đoàn Thị Điểm

- Cung oán ngâm khúc *Nguyễn Gia Thiều*

- Thơ Ngô Thì Nhậm

- Truyện Kiều

Nguyễn Du

- Thơ Hồ Xuân Hương

- Thơ văn Nguyễn Công Trứ

- Thơ Cao Bá Quát

- Thơ Nguyễn Khuyến

- Thơ Tú Xương

- Lục Vân Tiên

Nguyễn Đình Chiểu

- Tản Đà

- Thơ văn Phan Bội Châu

- Thơ Thế Lữ

- Thơ Hàn Mặc Tử

- Thơ Bích Khê

- Thơ Lưu Trọng Lư

- Thơ tình Xuân Diệu

- Thơ Chế Lan Viên

- Thơ Huy Cận

- Thơ tình Nguyễn Bính

- Thơ Vũ Hoàng Chương

- Nhật Kí Trong Tủ

- và những bài thơ khác

Hồ Chí Minh

- Thơ Tố Hữu

- Thơ Hoàng Cầm

- Thơ Tế Hanh

- Thơ Hồ Dzếnh

- Thơ Đinh Hùng

- Thơ Nguyên Sa

- Thơ Lưu Quang Vũ

- Thơ Xuân Quỳnh

- Thơ Trần Đăng Khoa

- Thơ thơ & gửi hương cho gió

Xuân Diệu

- 7 thế kỷ thơ ca Việt Nam

VIVACO

S013225

9.000 đ

N ĐỒNG NAI

GIỚI THIỆU

<http://www.mopto.org>

Giá: 9.000 đ